

УДК 025.31-026.452:[026:37](477-25)ДНПБУ

Наталія Варахсіна,

зав. відділу науково-технічного забезпечення
та впровадження комп'ютерних технологій
Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського

**ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РЕТРОСПЕКТИВНОЇ КОНВЕРСІЇ
КАРТКОВИХ КАТАЛОГІВ
ДНПБ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

У статті представлено деякі технологічні аспекти створення імідж-каталогу ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського та результати експериментальної конверсії бібліографічних записів у MARC-форматі до САБ ІРБІС-64.

Ключові слова: Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, ретроспективна конверсія, ретроконверсія, картковий каталог, каталожна картка, зображення картки, образ картки, імідж-каталог, електронний каталог, MARC-формат, бібліографічний запис, програмне забезпечення, система автоматизації бібліотек, САБ ІРБІС-64.

Розвиток сучасних інформаційно-комунікаційних технологій спричинив низку інноваційних рішень у сфері створення, опрацювання, зберігання й організації інформаційних ресурсів (ІР) та засобів доступу до них. Одним з таких рішень, що дає змогу найоперативніше здійснювати інформаційне обслуговування користувачів, є створення бібліотеками власних електронних ресурсів: електронних каталогів (ЕК), повнотекстових, реферативних і адресних баз даних тощо. ЕК, зі створення яких розпочалась інформатизація бібліотек формується зазвичай на поточні надходження, тому ретроспективна конверсія карткових каталогів у машинозчитуванні є одним із найактуальніших завдань у практичній діяльності книгозбірень. У багатьох провідних вітчизняних та зарубіжних бібліотеках на сьогодні вже проведено ретроконверсію каталогів, зокрема, в Україні: Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського, Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського, Національній історичній бібліотеці України, Державній науково-технічній бібліотеці України, Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаніка, Науковій бібліотеці ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Науково-технічній

бібліотеці Національного авіаційного університету, Науковій бібліотеці Одеського національного університету ім. Мечнікова та ін.; у Росії – Російській державній бібліотеці, Російській національній бібліотеці, Державній публічній науково-технічній бібліотеці Росії, Науково-педагогічній бібліотеці ім. К. Д. Ушинського РАО та багатьох інших.

Інформаційне забезпечення фахових потреб освітян є одним із важливих завдань науково-дослідної роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського). У межах наукового проекту «Організація і методика створення галузевих бібліотечно-інформаційних ресурсів для освітянської галузі України» (наук. керівник Рогова П. І., канд. іст. наук, старш. наук. співроб.) проведено експериментальну конверсію інформації зі сканованих карток до Системи автоматизації бібліотек ІРБІС-64 (САБ ІРБІС-64).

Відомий російський бібліотекознавець Е. Р. Сукіасян дав таке визначення терміну: «Конверсія (з лат. *conversio* – перетворення) – переведення бібліотечних каталогів із однієї форми в іншу, наприклад машиночитану» [7, с. 25]. Часто у фаховій літературі використовуються терміни «ретроспективна конверсія» або «ретроконверсія», найчастіше ж уживається останній із них.

До головних чинників, які визначають важливість завдання ретроконверсії, належать:

- втрата картки в картковому каталозі, що може призвести до виключення видань із обігу;
- збереження бібліографічної інформації;
- доступність ЕК для користувача незалежно від місця його перебування й часу;
- запозичення записів іншими бібліотеками з ЕК державних і національних бібліотек після переведення їхніх карткових каталогів в електронну форму;
- проблеми з реалізації таких проектів, як «Створення електронної бібліотеки», «Електронна доставка документів» та «Замовлення книг через електронний каталог» унаслідок відсутності повного ЕК як довідково-пошукового апарату для електронних масивів документів та як засобу для замовлення документів;
- проблеми в реєстрації одиниць зберігання видань, бібліографічні записи яких відсутні в електронному каталозі, у системах обслуговування читачів [3–6].

Реалізація такого масштабного проекту залежить від багатьох факторів, зокрема від ретельності підготовки, ефективного управління технологічними процесами та фінансового забезпечення. Сама конверсія може проводитися силами як самої бібліотеки, так і спеціалізованими фірмами. Однак фахівці рекомендують проводити її поетапно, щоб через нестачу фінансування не залишати незавершену роботу [3–6]. Так, наприклад, можна провести послідовне конвертування записів із алфавітного каталогу або добір видань певної групи авторів (праці В. О. Сухомлинського, вітчизняні й зарубіжні вчені тощо), конкретні види колективних авторів (ВНЗ, установ НАПН України) та видання з певної тематики за окремий період часу (наприклад, видання до 1918 р.). За такого вирішення питання щодо етапності робота становитиме самостійний інтерес для користувачів до закінчення оброблення всього каталогу.

Відомі різні методи ретроконверсії карткових каталогів:

- введення з клавіатури текстової інформації безпосередньо з карток або з екрана дисплея та створення структури електронних записів автоматично у MARC-форматі;

- сканування карток з метою створення їх цифрових образів із подальшим створенням машиночитаних бібліографічних записів;

- конверсія з розміткою полів MARC-формату;

- запозичення бібліографічних записів з інших електронних каталогів і доведення власних даних бібліотеки (інвентарних номерів, індексів класифікації, предметних рубрик, шифрів зберігання тощо) [3–6].

Досить поширеним методом є ручний набір записів із клавіатури у відповідну базу даних, незважаючи на те, що це вимагає величезних витрат праці й часу. Інформація вводиться або безпосередньо з паперових КК, або рідше – з графічного зображення картки, отриманого в результаті попереднього сканування каталогу. Вітчизняні бібліотеки зазвичай залучають до роботи студентів, практикантів і співробітників. При правильній організації праці й завдяки досвіду операторів стандартна норма для цієї технології – 40–50 КК за день на одну людину. Прикладом може слугувати досвід ретроконверсії каталогів Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Науково-технічної бібліотеки Національного авіаційного університету, де цей процес здійснювали співробітники та студенти. Однак, якщо текст на картках якісний, то вважають, що рентабельніше їх сканувати з оптичним розпізнаванням знаків.

Останніми роками дедалі поширюється створення імідж-каталогів (і-каталоги), які є одним із найефективніших засобів ретроконверсії карток для бібліотек з великим фондом, що не відображено у ЕК. Вони є електронними копіями традиційних каталогів, побудованими на основі оцифрованих образів КК. Сканування здійснюється спеціальними сканерами з високою швидкістю, пристосованими для автоматичного подавання карток. У результаті в пам'яті комп'ютера формуються масиви факсимільних образів карток, що розв'язує питання забезпечення збереження бібліографічної інформації. Однак виникає низка проблем, зокрема неможливість пошуку за змістом у масиві зображень, тому що образ картки – це графічний файл, який можна зберігати й проглядати на екрані, але не можна обробляти як текст.

Щоб вирішити це питання, фахівці пропонують зафіксувати необхідні пошукові ознаки в комп'ютерній системі у формі тексту та зв'язати образ картки з цим записом із букв і цифр, поставивши до кожної картки відповідно початкову літеру або кілька букв алфавіту із заголовка опису. Надалі можна використовувати технологію keying on image (koi – метод формування елементів машиночитаних бібліографічних записів за образами). Його суть полягає в тому, що на екрані одночасно перебуває образ картки і макет введення елементів бібліографічного запису (БЗ), заснований на MARC-форматі, а оператор вносить з клавіатури дані у відповідні поля.

Також при ретроконверсії набули застосування й методи програмного розпізнавання образів знаків. Програма зчитує образ КК і порівнює текст з наявними в її пам'яті образами знаків. У результаті на екрані з'являється текст, у якому також позначаються знаки, у розпізнаванні яких програма не впевнена. Недоліком цього методу є те, що частину зображень вона може не розпізнати: рукописний текст або рукописні позначки, записи з виправленнями, нечіткі записи тощо (рис. 1). Складним і дорогим є також програмування еталонів знаків на всі випадки бібліотечної практики. Крім того, фахівці вважають, що після програмного розпізнавання знаків відсоток помилок навіть на непоганому матеріалі зазвичай складає не менш ніж 2–5 %. Тому сумарні витрати на оброблення карток можуть набагато перевищити витрати на ручне введення.

Через це використовуються змішані технології, коли метод перетворення записів у машиночитані залежить від якості КК, і в одній і тій же

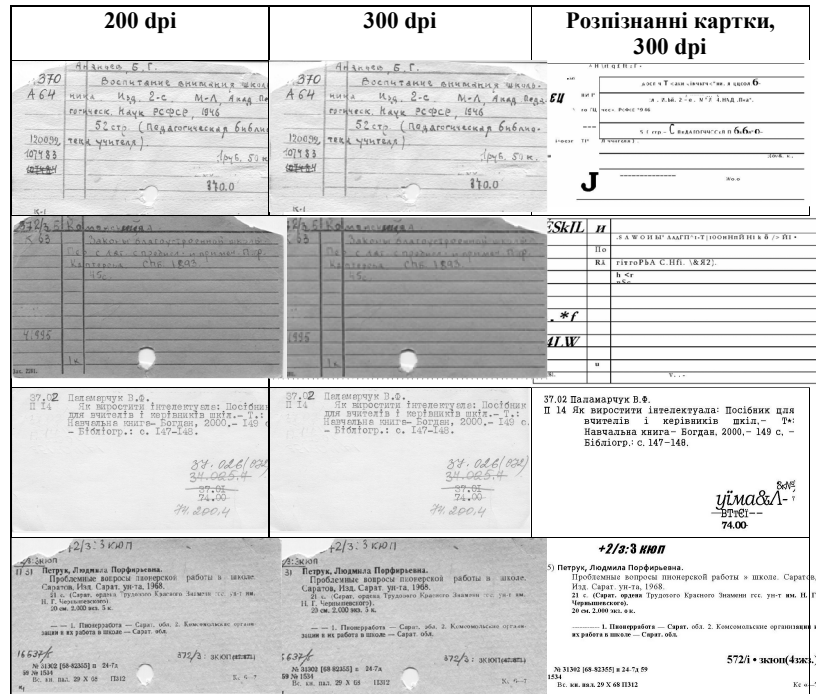

Рис. 1. Зразки карток 200 і 300 dpi та з розпізнанням 300 dpi

бібліотеці технології для ретроконверсії можуть підбиратися окремо для кожного конкретного каталогу.

Наразі більшість розробників, які пропонують послуги щодо створення і-каталогу, не використовують автоматичне розпізнавання текстів карток і будують каталоги на основі індексування карток роздільників і суворого збереження порядку проходження сканованих образів карток (тобто графічні файли повинні розміщуватися відповідно до порядку розміщення карток у традиційному каталозі). Якщо за використання таких рішень за основу беруться традиційні алфавітні каталоги, то у створюваних і-каталогах повністю відсутня можливість тематичного (змістовного) пошуку; якщо ж за основу беруться систематичні або предметні каталоги – створюються і-каталоги, в яких залишається неможливим пошук за автором, колективом тощо.

Це пов'язано з тим, що:

1. Процес розпізнавання тексту карток не дає абсолютного результату: якщо не весь текст або частина тексту розпізнається або розпізнається невірно, чи не розпізнається взагалі, то під час пошуку за текстом ці картки не будуть знаходитись.

2. Пошук за роздільниками може бути ефективнішим, ніж пошук за словами тексту через інформаційний шум, оскільки в і-каталозі можна отримати великий масив, у якому важко знайти потрібну картку, тому значно швидше вона буде знайдена за алфавітними роздільниками.

3. Значна частина користувачів з різних причин пошуку за словами тексту віддадуть перевагу пошуку за картокковими роздільниками [2].

Інше рішення пропонує Державна публічна науково-технічна бібліотека Росії. Для створення і-каталогів вона використовує ІРБІС Імідж-каталог, який є спеціалізованою версією ІРБІС-64 «Повнотекстові БД». Це рішення будується на основі автоматичного розпізнавання текстів КК і використовує OCR-технологію. БД і-каталогу інтегрується в автоматизовані технології ЕК, а саме в технології АРМів «Каталогізатор» і «Книговидача», що дозволяє здійснювати введення структурованих даних, коригування розпізнаних даних, видалення записів, списання і перевірку фонду, бронювання, видачу, повернення, продовження тощо. ІРБІС Імідж-каталог включає три модулі:

- адміністратор, що створює власне бази даних імідж-каталогу на основі сканованих образів каталожних карток, саме в нього вбудований модуль АBBYY;

- оригінальний клієнт для кінцевого користувача імідж-каталогу;
- веб-шлюз для доступу до імідж-каталогу через Інтернет / Інтранет [1–2].

Однак проблема полягає в тому, що це – окремий продукт, і хоча він інтегрується в ІРБІС-64, формат БЗ, який створюється в його середовищі, не збігається з форматом MARC, тобто дані потрапляють в інші поля, тому його складно використовувати в продуктах, що створюються спільно с іншими БД ЕК: покажчики, переліки документів тощо.

Третім рішенням є сканування карток та переведення інформації у певний формат представлення бібліографічних записів, де їх елементи розподіляються по полях цього формату. Таку конверсію каталогу книг ХІХ століття з низькою якістю текстів на картках провела Російська державна бібліотека. У результаті бібліотека отримала не тільки зображення карток, а й масив бібліографічних записів у форматі USMARC [6].

Створення ЕК на поточні надходження у ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського було розпочато 2003 р. На 01.06.14 БД «Книги» налічує понад 72 тис. БЗ. З 2007 р. віддалені користувачі мали доступ до нього через веб-портал бібліотеки, але їм бракувало інформації про документи до 2003 р., яка відображена тільки в карткових каталогах. Тому з метою удосконалення інформаційного забезпечення фахових потреб освітян наприкінці 2013 р. було прийнято рішення про проведення фірмою «Електронні архіви України» ретроконверсії трьох каталогів головного приміщення ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського і Філії № 1 та створення і-каталогу на веб-порталі бібліотеки. Цей каталог розглядається як проміжний, бо надалі планується проведення конверсії інформації в UNIMARC-формат з наступним імпортуванням у БД «Книги» ЕК. Сканування було двостороннє, оскільки на звороті КК наявні інвентарні номери. Воно проводилося з роздільною здатністю 200 dpi у відтінках сірого, образи карток збережено у графічному форматі JPEG та проведено індексацію образів роздільників за полем *назва роздільника*. Такі параметри сканування були вибрані тому, що під час сканування при 200 dpi швидкість є вищою, ніж при 300 dpi, обсяг масиву зображень займає менший дисковий простір. Файл JPEG з образом однієї КК (лицьового боку) за якості 200 dpi має обсяг близько 52–56 Кб, а при якості 300 dpi – 100 Кб. У результаті було скановано 302 тис. КК, масив яких при двосторонньому скануванні та якості 200 dpi займає 89,3 Гб (понад 590 тис. файлів), якість розпізнавання практично однакове в обох випадках (див. рис. 1).

Після сканування фірма встановила веб-додаток для і-каталогу на веб-порталі бібліотеки з можливістю пошуку за роздільниками та послідовним пошуком у межах роздільника – методом послідовного перегляду карток, натисканням на їхнє зображення праворуч або ліворуч від роздільника (див. рис. 2). Імідж-каталог ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського складається з таких трьох каталогів: Центрального абеткового каталогу документів українською й російською мовами; Абеткового каталогу документів іноземними мовами та Абеткового каталогу Філії № 1. У ньому представлено лише основні картки (на першого автора або назву твору, якщо авторів більше трьох). Він не містить відомості про такі спеціальні види документів, як дисертації та автореферати дисертацій. Останнє поповнення карткових каталогів, що знайшло своє відображення в і-каталозі, здійснено в серпні 2013 р.

Рис. 2. Образ картки в імідж-каталозі

У вересні 2013 р. у межах акції «1000 і одна картка», приуроченої до Всеукраїнського дня бібліотек, вищезазначена фірма провела індексацію понад 300 карток за 5-ма основними полями (автор, назва, відомості про відповідальність, вихідні відомості, обсяг) з наступною конверсією у UNIMARC-формат. Наявність сканованих карток, на які у БЗ створено посилання, дозволяє звірити якість розпізнавання та точність конвертованих записів (рис. 3, 4). Загалом конверсія пройшла успішно, що дозволяє надалі повноцінно використовувати електронний каталог для пошуку і замовлення документів, для створення різних покажчиків тощо.

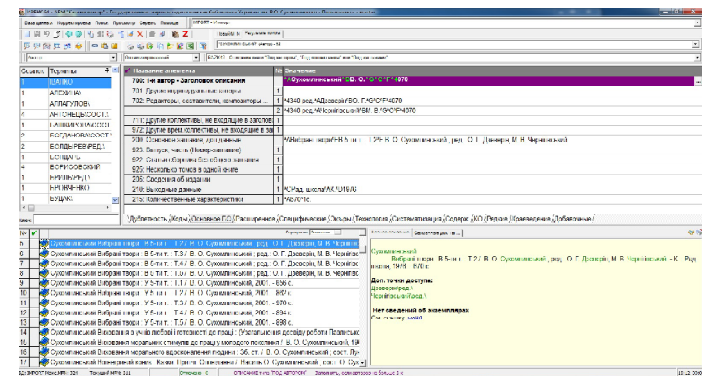

Рис. 3. Зразки бібліографічних записів у базі даних електронного каталогу

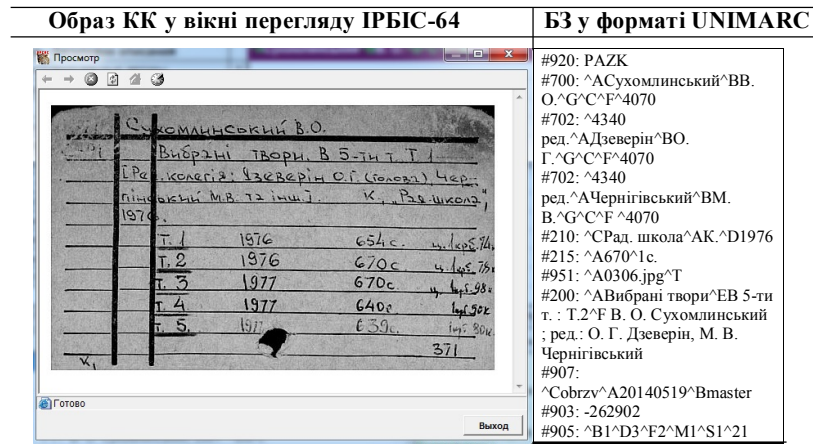

Рис. 4. Образ картки і бібліографічний запис у форматі UNIMARC

1. На картках та у БЗ відсутні інвентарні номери, але це пояснюють тим, що за умовами акції не було передбачено індексування інвентарних номерів.

2. У вікні перегляду відсутні ініціали авторів і з'являються тільки після редагування БЗ.

Проте загалом конверсія пройшла успішно, що дозволяє надалі повноцінно використовувати ЕК для пошуку і замовлення документів, для створення різних видів документів.

Отже, ретроспективна конверсія каталогів в електронну форму проводиться для забезпечення збереження і широкого доступу бібліографічної інформації, що зберігається в них, а створення ЕК провідних бібліотек може стати основою для ретроспективної конверсії каталогів інших бібліотек.

Професійний процес ретроконверсії каталогів є складною справою, що вимагає використання дорогих програмних продуктів і висококласних технічних засобів, які потрібно постійно підтримувати в робочому стані. Тому більшість великих бібліотек у світі вважають за краще доручати цю роботу спеціалізованим фірмам, а інші бібліотеки намагаються користуватися готовими бібліографічними базами даних.

Організувати процес ретроконверсії можна кількома способами. Вибір оптимального методу для конкретної бібліотеки залежить від підготов-

леності й кількості співробітників, розмірів фінансування, обсягів фондів і потреб бібліотеки.

Як свідчить міжнародний досвід, ретроконверсія методом клавіатурного введення є трудомісткою та довготривалою, однак отриманий у результаті ЕК є повністю працездатним, бібліотека відразу отримує можливість упровадити автоматизоване замовлення документів, а якщо паралельно проводиться і штрихове кодування, то й книговидачу.

Сканування та створення і-каталогів є практично єдиним способом ретроконверсії карткових каталогів великих обсягів, але недолік і-каталогів – серйозні фінансові витрати, пов'язані з їх створенням.

Сканування КК із розпізнаванням тільки роздільників дає змогу швидко отримати образ каталогу, однак пошук за роздільниками і перегляд карток методом перебору не дуже зручний. Втім цей каталог може використовуватися як проміжний варіант, а саме:

✓ для придбання й використання таких спеціальних модулів, як ІРБІС Імідж-каталог (зазначений варіант не дає формування повноцінного ЕК, бо це окремий продукт, хоч і сумісний з ІРБІС-64);

✓ для сканування з розпізнаванням КК та подальшою конверсією інформації в MARC-формат.

Другий варіант, як показує експериментальне імпортування інформації з UNIMARC-формату до БД ЕК, дає можливість повноцінно використовувати БЗ всіх БД з різною метою (створення різних покажчиків, вибіркове розповсюдження інформації тощо), а користувачам мати єдину точку доступу для пошуку й замовлення документів.

Список використаних джерел

1. Бродовский А. И. Новые решения в системе автоматизации библиотек ИРБИС : технологии заимствования, имидж-каталог, книговидача на основе RFID-технологии [Электронный ресурс] / А. И. Бродовский. – Режим доступа : <http://www.gpntb.ru/libcom7/disk/55.pdf>. – Загл. с экрана.

2. Бродовский А. И. Создание имидж-каталогов в ГПНТБ России средствами ИРБИС / А. И. Бродовский // Науч. и техн. б-ки. – 2009. – № 8. – С. 5–16.

3. Кисловская Г. А. Ретроспективная конверсия карточных каталогов : практ. пособие / Кисловская Галина Александровна. – М. : Либерия-Бибиформ, 2009. – 144 с.

4. Лавренова О. А. Конверсия каталогов / О. А. Лавренова // Библиотечная энциклопедия / Рос. гос. б-ка. – М. : Пашков дом, 2007. – С. 518–520.

5. Лавренова О. А. Ретроспективная конверсия каталогов. Организация и технология [Электронный ресурс] / О. А. Лавренова. – Электрон. текст. данные. –

Режим доступа : <https://eva.rsl.ru/old/2000/eva/200008/lavrionova-r.htm>. – Загл. с экрана.

6. Стукалова А. А. Ретроспективная конверсия карточных каталогов : опыт российских библиотек / А. А. Стукалова // Библиосфера. – 2012. – № 3. – С. 55–66.

7. Сукиасян Э. Р. Библиотечные каталоги : метод. Материалы / Э. Р. Сукиасян. – М. : Профиздат, 2001. – 192 с. – (Современная библиотека).

Стаття надійшла до редакції 14.05.2015 р.

UDC 025.31-026.452:[026:37](477-25)ДНПБУ

Nataliia Varaksina,

Head of the Department of Scientific and Technical Support and the Introduction of Computer Technology, V. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

Technological aspects of retrospective conversion of card catalogues at scientific and pedagogical electronic V. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine

In order to provide specialized information needs of Educators V. Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine creates its own electronic resources: electronic catalog, text, abstract and address database and more. Electronic catalog formed usually on current income because retrospective conversion of card catalogs into machine-readable is one of the most pressing problems in practice library. Within the project «Organization and method for creation of branch library and information resources for the educational sector of Ukraine» in 2013 conducted an experimental conversion data from scanned of catalog cards to Library Automation System IRBIS-64.

Shows the main factors retrospective conversion of card catalogs and its methods. Retrospective Conversion presents three main premises catalog V. Sukhomlynsky DNPB Ukraine and the branch № 1 and create the image catalog on the web portal library. This catalog is regarded as an intermediate, as further scheduled conversion information UNIMARC-format followed in importing database «Books» electronic catalog.

The technical data on scanning cards: two-way, with a resolution of 200 dpi in grayscale images cards stored in a graphical format and jpeg images indexed dividers conducted by field «name separator». The result was scanned 302 thousand cards array which occupy 89.3 Gb (over 590 thousand files).

After scanning a web application installed on the website of the library searchable by search delimited and consistent within the separator.

Also indexing was performed over 300 cards in 5 th main fields (author, title, statement of responsibility, the output data volume), followed by conversion to.

Keywords: Sukhomlynsky State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine,

retrospective conversion, retro-conversion, card catalogue, index cards, a picture of the card, card image, image catalogue, electronic catalogue, MARC-format, bibliographic record, software, library automation system, LAS IDLIS-64.

УДК 025.31-026.452:[026:37](477-25)ДНПБУ

Наталья Вараксина,

зав. отделом научно-технического обеспечения и внедрения компьютерных технологий Государственной научно-педагогической библиотеки Украины имени В. А. Сухомлинского

Технологические аспекты ретроспективной конверсии картточных каталогов ГНПБ имени В. А. Сухомлинского

Для информационного обеспечения профессиональных потребностей специалистов в области образования Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского создает собственные электронные ресурсы: электронный каталог (ЭК), полнотекстовые, реферативные и адресные базы данных и т. д. ЭК формируется, как правило, на текущие поступления, поэтому ретроспективная конверсия картточных каталогов в машиночитаемые является одной из самых актуальных задач в практической деятельности библиотеки. В рамках научного проекта «Организация и методика создания отраслевых библиотечно-информационных ресурсов для сферы образования Украины» в 2013 г. была проведена экспериментальная конверсия информации из сканированных каталожных карточек в Систему автоматизации библиотек ИРБИС-64.

Приведены основные причины и методы ретроспективной конверсии картточных каталогов.

Представлена ретроконверсия трех каталогов главного помещения ГНПБ Украины им. В. А. Сухомлинского и Филиала № 1 и создания имидж-каталога на веб-портале библиотеки. Этот каталог рассматривается как промежуточный, так как в дальнейшем планируется провести конверсию информации в UNIMARC-формат с последующим импортом в БД «Книги» ЭК.

Приведены технические данные по сканированию карточек: двустороннее, с отдельной способностью 200 dpi в оттенках серого, образы карточек сохранены в графическом формате JPEG и проведена индексация образов разделителей по полю «название разделителя». В результате были сканированы 302 тыс. карточек, массив которых занимают 89,3 Гб (более 590 тыс. файлов).

После сканирования установлено веб-приложение на веб-портале библиотеки с возможностью поиска по разделителями и последовательным поиском в пределах разделителя.

Также была проведена индексация около 300 карточек по пяти основным полями (автор, название, сведения об ответственности, выходные сведения, объем)

с последующей конверсией в UNIMARC-формат для формирования базы данных ЭК.

Ключевые слова: Государственная научно-педагогическая библиотека Украины имени В. А. Сухомлинского, ГНПБ Украины им. В. А. Сухомлинского, ретро-спективная конверсия, ретроконверсия, карточный каталог, каталожная карточка, изображение карты, образ карточки, имидж-каталог, электронный каталог, MARC-формат, библиографическая запись, программное обеспечение, система автоматизации библиотек, САБ ІРБІС-64.

УДК 025.2:021.4

Маріанна Гончаренко,

молодш. наук. співробітник НБУВ

Галина Степанова,

зав. сектору НБУВ

НОВІ НАДХОДЖЕННЯ ЯК СКЛАДНИК ОПЕРАТИВНОГО БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРВІСУ

У статті висвітлено організацію виставок нових надходжень та тематику виставок у традиційній та електронній формі як складник бібліотечно-інформаційного сервісу відділу комплексного бібліотечного обслуговування. Представлено порівняльний статистичний матеріал у вигляді таблиць, графіків та діаграм.

Ключові слова: нові надходження, виставка нових надходжень, універсальний підсобний фонд, зала виставки нових надходжень.

За останнє десятиріччя у бібліотечному обслуговуванні відбулися значні зміни, пов'язані з використанням комп'ютерів, цифрових систем та Інтернету. Нові технології спрощують процеси передачі запиту, отримання та доставки інформації. З ростом використання електронних ресурсів виникає потреба пошуку інноваційних шляхів обслуговування та надання послуг методами, зручними користувачам. Більшість нових сервісів, які запроваджуються в бібліотечне обслуговування НБУВ, пов'язані з використанням автоматизованої бібліотечно-інформаційної системи ІРБІС.

Еволюція структури та функцій обслуговування під впливом сучасних інформаційних технологій була логічно завершена ще 2010 р. злиттям двох профільних бібліотечних комплексів – гуманітарного і природничо-технічного – зі створенням єдиного відділу комплексного бібліотечного обслуговування та об'єднанням підсобних фондів гуманітарного та природничо-технічного спрямування у єдиний універсальний підсобний фонд. Тоді ж було вирішено питання приведення підсобних фондів у відповідність до нової структури, проведено перерозподіл документів у межах підсобних фондів і основного фонду зберігання [1]. Підготовку до переміщення підсобних фондів здійснено у стислі строки згідно з попередньо розробленою методикою. З метою вилучення неактуальної